MAAELUMINISTEERIUM

Ühine põllumajandus-poliitika ja vesi 2014-2020 ja 2021–2027

Katrin Rannik
Maaeluministeerium

13.12.2018

EL ühine põllumajanduspoliitika ehk ÜPP

Põllumajanduspoliitika otsused langetatakse ühenduse tasandil ning otsuste rahastamiseks eraldatakse vajalik eelarve.

Põllumajanduspoliitikat on mitmete reformide käigus muudetud oluliselt kaasaegsemaks ja tõusnud on keskkonnaambitsioon.

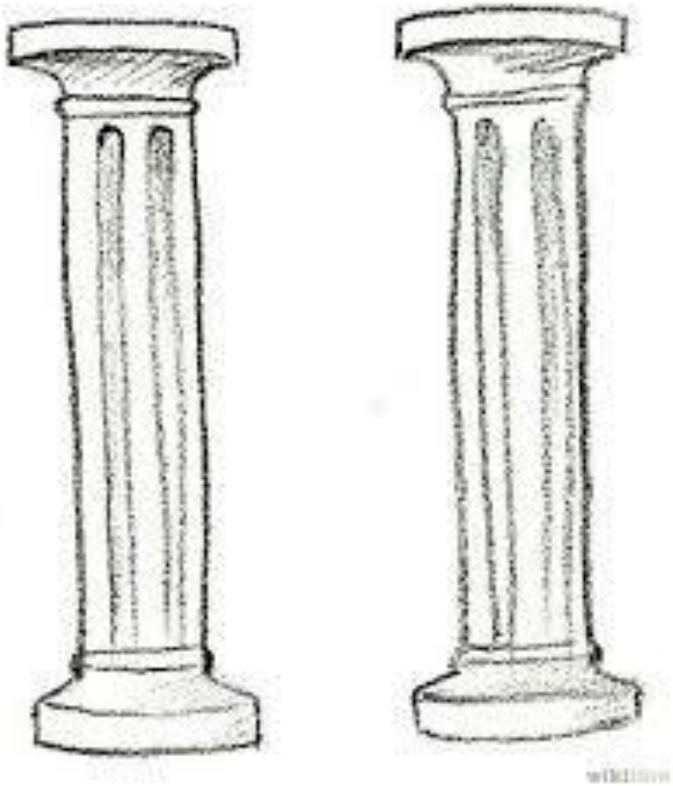

Hobu ärä aja piitsaga, vaid kaertega

(Eesti vanasõna)

Ühtne pindalatoetus ja rohestamine

- Põllumajanduskultuuride mitmekesistamise tava – 2 või 3 kultuuri
- Püsirohumaa säilitamise tava
- Ökoalade tava - lämmastikku siduvad põllumajanduskultuurid, maastikuelemendid

Kõigil kaudne hea mõju veekeskkonnale

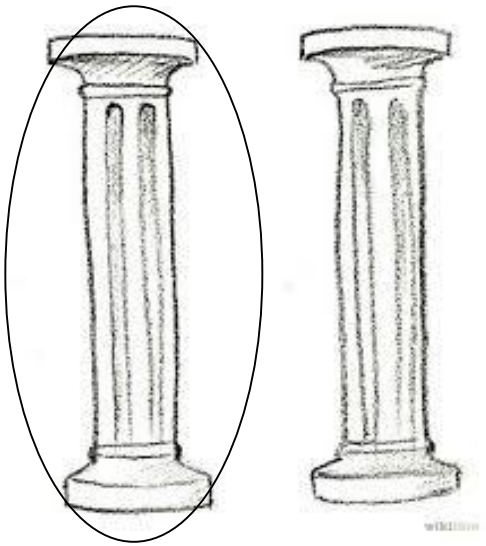

Veekeskkonda parandavate tegevuste elluviimist toetatakse Eesti maaelu arengukavast 2014-2020 järgmiste meetmete kaudu:

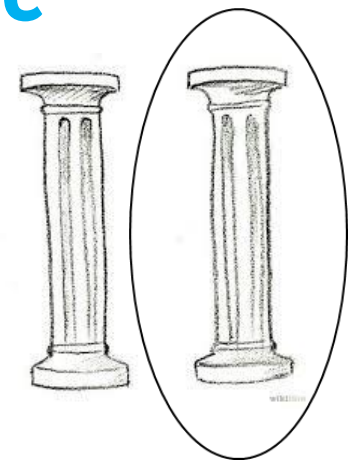

Teadmussiire ja teavitus

Nõustamisteenused, põllumajandusettevõtte juhtimis- ja asendusteenused

Investeeringud materiaalsesse varasse

Põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse areng

Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede

Mahepõllumajandus

KUIDAS?

Näiteks:

- Individuaalse nõuandeteenuse võimaldamine - nõustatakse liikmesriigi kehtestatud nõudeid veepoliitika raamdirektiivi art. 11 lg. 3 rakendamiseks, integreeritud taimekaitse üldpõhimõtteid, nõuetele vastavuse nõudeid jt. valdkondi
- Konsulentide koolitamine - eelkõige toetatakse konsulentide koolitusi nõustamissüsteemi jaoks prioriteetsetes valdkondades, keskendudes iga valdkonna keskkonda hoidvatele praktikatele

Näiteks:

- Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks - üheks spetsiifiliseks eesmärgiks on keskkonnahoidlike ja energiatõhusate põllumajandus- ja loomakasvatusehitiste rajamine ja uuendamine. Toetuste taotluste hindamisel eelistatakse valdkonnaspetsiifiliste hindamiskriteeriumite alusel investeeringuid sõnnikuhoidla ehitamisse ja ka läga otse mulda viivate vedelsõnnikulaoturite ostmist.

Näiteks:

- Investeeringutoetus riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude uuendamiseks
- Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamise ja hoiu investeeringutoetus - hajureostuse leviku vähendamisse panustavad järgmised toetatavad tegevused:

1) veekaitsevööndi laiendi ehitamine, rekonstrueerimine ja uuendamine;

2) settebassein ehitamine, rekonstrueerimine ja uuendamine;

3) puhastuslodu ehitamine, rekonstrueerimine ja uuendamine;

Näiteks keskkonnatoetustes (KSM):

viljavahelduse järgimine, sertifitseeritud seeme kasutamine 15% teraviljade külvipinnast, glüfosaati sisaldavate taimekaitsevahendite kasutamise keeld taimede kasvuperioodil ja haljaskesal, üle 20 ha suuruse maa ja avaliku tee vahele 2-5 meetri laiune rohumaariba või muu maastikuelement, liblikõielisi vähemalt 15% põllumaast, mullaproovide võtmine ja analüüsid, väetusplaani koostamine, talvine taimkate vähemalt 30% põllumaast, keskkonnasõbraliku majandamise alg- ja täiendkoolitusel osalemine.

Näiteks keskkonnatoetustes (KSM):

lisategevused:

- Täiendav talvine taimkate , milleks peab taotleja hoidma vähemalt 50% põllumaast talvise taimkatte all.

- Mesilaste korjealade rajamine.

Näiteks keskkonnatoetustes (piirkondlik mullakaitse toetus):

Toetatakse põllukultuuride rohumaa alla viimist või sellena hoidmist ning rohukamaraga viljapuuaedasid. Rohumaad on lubatud uuendada üksnes otse- või pealekülvi teel, turvasmuldadel on erandina kord perioodi jooksul enne rohumaa rajamist lubatud randaalimine ja freesimine.

Näiteks keskkonnatoetustes (aiandus):

a) KS köögivilja-, ravim- ja maitsetaimekasvatuse toetuse taotleja peab osalema koolitusel, korraldama mullaproovid ja analüüsid, ei tohi kasutada glüfosaati sisaldavaid taimekaitsevahendeid, teenidusalad peavad olema rohukamaras.

b) KS maasikakasvatuse toetuse taotleja peab osalema koolitusel, korraldama mullaproovid ja analüüsid, ei tohi kasutada glüfosaati sisaldavaid taimekaitsevahendeid, ridade peal peab olema multš ning reavahed peavad olema rohukamaras või kaetud multšiga.

c) Keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse toetuse taotleja peab kasutama feromoonpüüniseid, osalema koolitusel, korraldama mullaproovid ja analüüsid, paigaldama aeda elurikkuse elemendid, glüfosaati sisaldavaid taimekaitsevahendeid ei ole lubatud kasutada, reavahedes peab olema rohukamar, tagama aia ühes küljes kaitseheki, hooldama võrasid.

Näiteks keskkonnatoetustes (sort):

Toetatakse 55 kohalikku sorti viljapuu ja marjapõõsa kasvatamist. Istandiku rajamisel kasutama Põllumajandusameti Taimetervise registris olevast puukoolist pärit istutusmaterjali, mis tagab haigusvabad istikud.

Põllukultuuridest toetakse rukki „Sangaste“, põlduba „Jõgeva“, põldherne „Mehis“, kartuli „Ando“ ja valge ristiku „Jõgeva 4 kasvatamist. Kasutama peab sertifitseeritud seemet. Sertifitseeritud seeme on sordiehtne, kontrollitud umbrohuseemnete, taimehaiguste jt näitajate osas, mistõttu selle kasutamine vähendab põldude umbrohtumust ja taimekahjustajate levikut, vähendades vajadust taimekaitsevahendite kasutamise järele.

Näiteks keskkonnatoetustes (PLK):

Toetuse nõuded sõltuvad hooldamise võttest, kas karjatamine või niitmine, ning koosluse tüübist. Rannaaladele, kus on vajalik keskmisest kõrgem hoolduskvaliteet, saab lisaks valida kõrgema hoolduskvaliteedi kohustuse kõrgema toetusmääraga. Karjatamisel on loomadele kaitsealal lisasööda andmine keelatud, seega ei viida nendele aladele täiendavaid toitaineid.

Näiteks keskkonnatoetustes (mahe):

Mahepõllumajanduses ei ole lubatud kasutada sünteetilisi väetisi ja taimekaitsevahendeid.

Lisaks mahepõllumajanduse nõuetele tuleb järgida viljavahelduse nõudeid, korraldada mullaproovid, osaleda koolitustel, kasvatada 20% põllumaal liblikõielisi taimi ning hoida 20% põllumaast talvise taimkatte all. Ühtlasi on nõuded viljapuu- ja marjaaedadele, näiteks tuleb hooldada võrasid ning reavahed hoida 2/3 ulatuses rohukamaras.

Näiteks (nõuetele vastavus):

Selleks, et saada täies mahus pindalatoetusi tuleb taotlejatel täita lisaks toetusega hüvitatavatele tegevustele ka mitmeid õigusaktidega kehtestatud nõudeid.

Nendeks on toetuse baasnõuded ja nõuetele vastavuse süsteemi nõuded, mis hõlmavad ka paljusid veekaitse valdkonna nõudeid.

Toetuse baasnõuete ja nõuetele vastavuse süsteemi nõuete eest toetust ei maksta, kuid nende nõuete rikkumisele järgneb siiski toetuste vähendamine. Selline lisakontroll koos võimalike sanktsioonidega kindlasti tõhustab nende nõuete täitmist tootjate poolt.

Piirkondlik veekaitsetoetus – algselt puhverribade meede

- Puhverribad on mõeldud eelkõige vooluveekogude kaitseks, kuid Pandivere kõrgustiku keskel neid praktiliselt ei ole.
- Pandivere nõlvadel esineb aga ohtrasti allikaid ja karstilehtreid, kus saasteained pääsevad kergelt põhjavette.
- Puhverriba on veekaitseliselt oluline, kuid kontroll (mõõtmine) keeruline

Uus ettepanek:

- maa rohumaa all hoidmine
- maa talvise taimkatte all hoidmine

Toetusõiguslikkuse nõuded

Toetust võib taotleda põllumajandusega tegelev FIE või juriidiline isik.

Taotlejal peab kohustuse võtmise aastal olemas kas kehtiv või samal aastal algav KSM toetuse kohustus.

Toetusõiguslik maa kokku min 1 ha, põld 0,3 ha.

5-aastane kohustuseperiood

Rohumaa toetus: põld asub vähemalt 50 protsendi ulatuses Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal asuval kaitsmata põhjaveega alal või olulisel allika- ja karstialal või sellel asub allikas või karstilehter

Maa rohumaana hoidmisega seotud nõuded

Taotleja hoiab toetusõiguslikku maad, mille kohta ta toetust taotleb, rohukamara all, mis peab olema rajatud hiljemalt esimese kohustuseaasta 15. juuniks.

Rohukamarat võib uuendada üksnes otsekülvi ja pealekülvi teel.

Maa rohukamara kahjustamine maa ülekarjatamise tõttu on keelatud.

Teise kohustuseaasta 1. detsembriks peab olema osaletud veekaitsekoolitusel.

Maa talvise taimkatte all hoidmisega seotud nõue

Taotleja hoiab vähemalt 60 protsenti KSM toetusõiguslikust maast kohustuseaasta 1. novembrist kuni sellele järgneva kohustuseaasta 31. märtsini põllumajanduskultuurist koosneva talvise taimkatte all.

Teise kohustuseaasta 1. detsembriks peab olema osaletud veekaitsekoolitusel.

Toetuse ühikumäär

ühe hektari maa kohta on maa rohumaana hoidmise eest

- juhul, kui rohumaa moodustab kohustuseaastal kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast kuni 20 protsenti, 130 eurot
- juhul, kui rohumaa moodustab kohustuseaastal kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast üle 20 protsendi, 70 eurot

ühe hektari maa kohta on maa talvise taimkatte all hoidmise eest 7 eurot

Kohustuslik koolitus

…on plaanis kohe aasta alguses (jaanuaris? 1 päev)

… peab taotlejal olema läbitud 2. kohustuseaasta 1. detsembriks

Kuna taotlejaid vähe, siis teeme koolitusi ka väga vähe. Kasutage kohe võimalust!

2019 tõenäoliselt uus taotlusvoor.

Tulemused

Meede rakendus 2018, toetuse määramise andmeid veel ei ole

60% KSM õigusliku maa hoidmine kohustusperioodi jooksul talvise taimkatte all – 1 taotleja, 1025 ha.

Maa hoidmine kohustuseperioodi jooksul rohumaana – 7 taotlejat, 270 ha.

Meetmete hindamine

Põllumajandusuuringute Keskus on olnud MAK keskkonnatoetuste hindajaks alates 2004

Hindamise iga-aastased aruanded ja muu hindamise alane teave: http://pmk.agri.ee/pkt

vox populi vox Dei

Palun kirjutage, mis on peamine veekeskkonnaga seotud probleem põllumajanduses.

ÜPP tagab Euroopas toiduga kindlustatuse, toiduohutuse ja kõrgeima kvaliteedi standardid

Tänapäeva ÜPP pakub enamat:

- kestlik ja konkurentsivõimeline põllumajandussektor, et toit oleks kvaliteetne, ohutu ja taskukohase hinnaga
- Euroopa põllumajandusmudel, mis keskendub keskkonnale ja kliimale
- tugev sotsiaalmajanduslik struktuur maapiirkondades

Uus ÜPP rakendusmehhanism 2020+

Suurem subsidiaarsus

Senine 2-sambaline struktuur säilib

Tulemuspõhisus

EL tasandil eesmärgid ja üldine raamistik

ÜPP strateegiakava – I ja II sammas

Liikmesriigi tasandil meetmed ja rakendamine

Kontrolliraamistik liikmesriigi tasandil – lihtsustatud kulumeetodid, uued tehnoloogiad

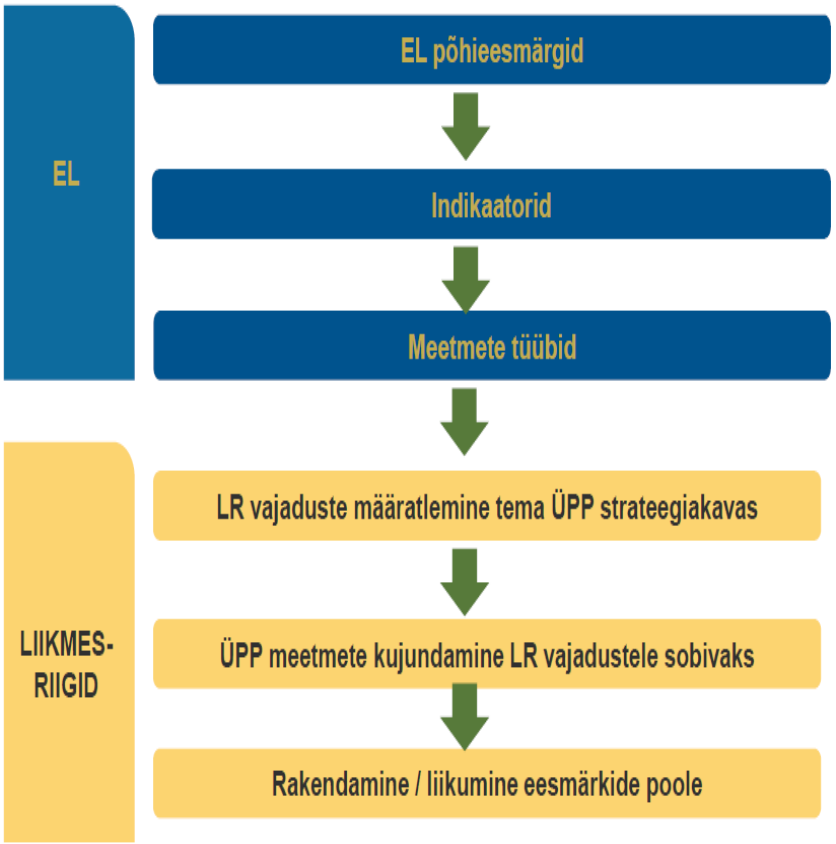

Roheline arhitektuur

Tingimuslikkus (NV + rohestamine)

I sammas

Öko-skeem: kohustuslik LR, vabatahtlik põllumehe jaoks
Rahastatakse I samba eelarvest, ei ole kaasrahastamise kohustust
1-aastane kohustus

II sammas

Pindalapõhised toetused
Keskkonnasõbralikud investeeringud
Teadmussiire
Nõuanne
Koostöö

Maaelu areng

Suureneb LR rahastamine, EAFRD kaasrahastamise määrad

70 (ala)meetme asemel 8 sekkumistüüpi

Vähemalt 5% vahenditest Leader

Vähemalt 30% keskkond ja kliima

Kuni 4% vahenditest TA

Maaelu arengu sekkumistüübid

(a) keskkonna-, kliima- ja muud halduskohustused;

(b) looduslikud ja muud pindalapõhised piirangud;

(c) teatavatest kohustuslikest nõuetest tulenevad piirkondlikud ebasoodsad tegurid;

(d) investeeringud;

(e) noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine ja põllumajandusettevõtluse stardiabi;

(f) riskijuhtimismeetmed;

(g) koostöö;

(h) teadmiste vahetamine ja teave.

vox populi vox Dei

Palun andke oma paber edasi paremal käel olevale naabrile….

… ja palun kirjutage nüüd, milline võiks olla lahendus (või tegevus või toetuse nõue) sinu naabri tõstatatud probleemile

Keskkonna-, kliima- ja muud halduskohustused

Rakendamine LR jaoks kohustuslik

Sihtgrupp põllumajandustootjad ja muud kasusaajad

Kohustused lähevad kaugemale kui :

GAEC ja SMR (tingimuslikkus)
väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise ning loomade heaolu miinimumnõuded
põllumajandusmaa säilitamise tingimused
I samba ökokava

Kompenseeritakse saamata jäänud tulu / lisakulu (võimalik ka tehingukulu)

5- ja 7-aastased kohustused, erandjuhtudel lühemad

Keskkonnatoetuse põhimõtted samad

- Toetust ei maksta olemasolevate nõuete ega heade tavade eest
- Toetuse ühikumäär arvestatakse keskmisest saamata jäänud tulust ja lisakulust, mis nõude täitmisel tekivad

Toetuse väljatöötamisel tuleks arvestada, mida ootab avalikkus ning mida on kokku lepitud erinevates strateegiates ja arengukavades

Ülemaailmne säästev areng

Tehnoloogia muutub järjest kiiremini
Ärimudelid ja töö olemus muutub
Kliimamuutused jätkuvad ning keskkonnaseisund halveneb
Ränne ja linnastumine kasvab
Loodusvarasid napib järjest enam
Rahvusvaheliste konfliktide ning julgeolekuohtude olemus muutub
Maailma rahvastik kasvab ja vananeb
Poliitilised süsteemid ja riigivalitsemine muutub
Rahvusvahelised institutsioonid nõrgenevad, riikidevahelised jõujooned muutuvad, Aasia tõuseb

ÜPP ÜHEKSA EESMÄRKI

TAGADA ÕIGLANE SISSETULEK

SUURENDADA KONKURENTSIVÕIMET

TASAKAALUSTADA SUUTLIKKUS TOIDUAINETE TARNEAHELAS

KLIIMAMUUTUSTE VASTASED **MEETMED**

KESKKONNA**KAITSE**

SÄILITADA MAASTIKUD JA BIOLOOGILINE MITMEKESISUS

TOETADA PÕLVKONDADE VAHETUST

ELUJÕULISED MAAPIIRKONNAD

KAITSTA TOIDU JA TERVISE KVALITEETI

ÜPP eesmärgid 2021–2027

ÜLDEESMÄRGID

1. Tõhustada arukat, vastupidavat ja mitmekesist põllumajandussektorit, mis tagab toiduga kindlustatuse
2. Edendada keskkonnahoidu ja kliimameetmeid ning panustada EL-i keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse
3. Parandada maapiirkondade sotsiaalmajanduslikku olukorda

ERIEESMÄRGID

1. Toetada põllumajandustootja elujõulisust tagavat sissetulekut ja vastupanuvõimet kogu EL-is, et tagada toiduga kindlustatus
2. Suurendada konkurentsivõimet ja turule orienteeritust, pöörates erilist tähelepanu teadusuuringutele, tehnoloogiale ja digiüleminekule
3. Parandada põllumajandustootjate positsiooni väärtusahelas

ERIEESMÄRGID

4. Panustada kliimamuutuste leevendamisse ja nendega kohanemisse ning säästvasse energiasse
5. Edendada säästvat arengut ja selliste loodusvarade nagu vesi, muld ja õhk tõhusat majandamist
6. Panustada elurikkuse kaitsesse, edendada ökosüsteemi teenuseid ning säilitada elupaiku ja maastikke

ERIEESMÄRGID

7. Olla atraktiivne noorte põllumajandustootjate jaoks ja soodustada ettevõtluse arengut maapiirkondades
8. Edendada tööhõivet, majanduskasvu, sotsiaalset kaasatust ja maapiirkondade arengut, sh. biomajandust ja säästvat metsamajandust
9. Parandada EL-i põllumajanduse reageerimist ühiskonna nõudlusele toidu ja tervise osas (ohutu, toitev ja säästev toit, toidu raiskamine, loomade heaolu)

SEKTORIÜLENE EESMÄRK

Sektori kaasajastamine põllumajanduses ning maapiirkondades teadmiste edendamise ja jagamise, innovatsiooni ja digiülemineku abil ning ergutades nende kasutuselevõttu

Põllumajanduse ja kalanduse valdkondlik arengukava 2030

Eesti toit on hinnatud
ja maal on hea elada

PÕLLUMAJANDUSE JA KALANDUSE VALDKONNA ARENGUKAVA AASTANI 2030

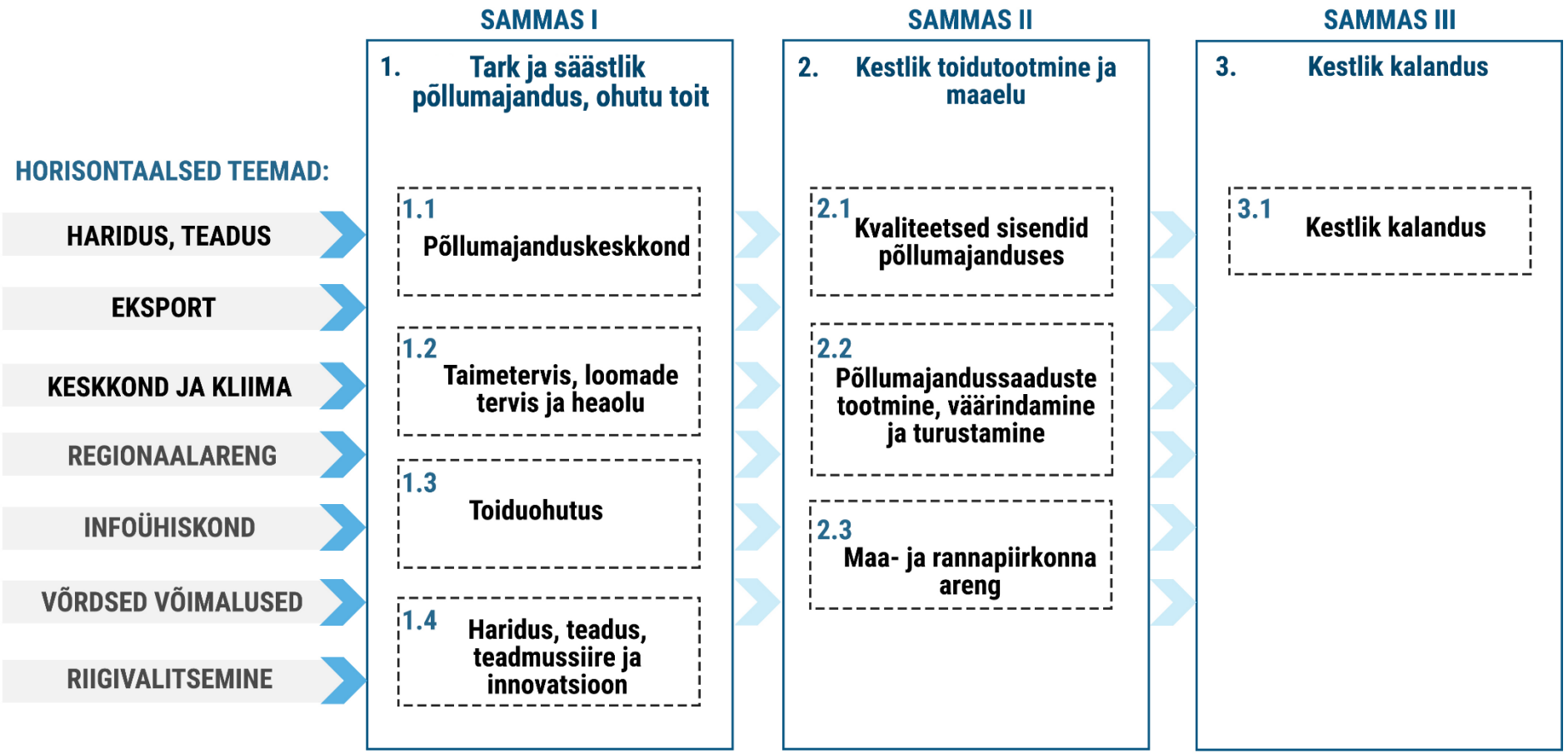

Uue eelarveperioodi ettevalmistus EL-s

- Veebruarist aprillini 2017 kolmekuuline ÜPP tuleviku avalik konsultatsioon
- 29. novembril 2017 avalikustati Euroopa Komisjoni ÜPP ajakohastamist ja lihtsustamist käsitlev teatis
- 1. juulil 2018 avaldas Euroopa Komisjon ÜPP õigusaktide eelnõud
- Hetkel toimuvad Nõukogu töörühmades arutelud

Eesti seisukohad ÜPP tulevikule

ÜPP– ühtne ja ühiselt rahastatav

Otsetoetuste võrdsustamisega jätkamine

II samba osakaalu suurendamine

Vaja mõjusaid tööriistu kriisidele valmisoleku suurendamiseks

Lihtsustamine

Keskkond: majandamiskohustusi peab põhjendatud juhtudel lubama lühemaid kui 5 aastat

Tingimuslikkus: vajab olulist lihtsustamist

MAAELUMINISTEERIUM

Aitäh kutsumast!